

قفل ورود بخش خصوصی به ساخت مسکن

آمارها می‌گوید اوج فعالیت بخش خصوصی در زمان ساخت مسکن مهر بوده است، این تجربه چطور تکرار خواهد شد؟

۸ صفحه

تجربه آمریکایی

نجات مدارس دولتی

روایت جذاب یک کتاب از بلایی که خصوصی سازی افراطی بر سر مدارس دولتی آورد

صفحه ۱۶

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید را ببینید و مضمون:
روایت سال‌های جنگ

فرهنگستان

شماره مسلسل ۳۶۱۹
په‌په‌رشبه ۱۷ خرداد ۱۴۰۲
۱۸۰ دقیقه
۲۰۲۳ روزن
شماره ۳۸۸۱

www.fdn.ir | Wed | 7 June 2023 | vol.15 | No. 3881 | 16 Pages

بازدارندگی غیراتمی

رونمایی از موشک هایپرسونیک با توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد فنی آن چه پیامی دارد

۷۹۲

برگشت سریال «سرزمین کهن» به آنتن نفس تازه‌ای برای تلویزیون است

بازگشت درست به ایده‌های کهن

۱۳، ۱۴

یادداشت رئیس پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی

ما و مساله حجاب

۱

«فرهنگستان» از برترین شرکت‌های یونیکورن دنیا گزارش می‌دهد

استارت‌آپ‌های یک میلیارد دلاری

۵، ۶

یادداشت

ما و مساله حجاب

محرومیت‌های اجتماعی قانونی و موثر، عدم اجازه ورود به اماکن دولتی و استفاده از خدمات دولتی، عدم اجازه ورود به مراسم رسمی و امثال اینها از جمله برخورد‌هایی است که می‌توان به‌عنوان ضمانت اجرایی قانون حجاب در ایران در نظر گرفت. البته این مطلب را باید تصریح کنم که در مواجهه با بی‌حجاب‌ها هرگونه اقدام غیرقانونی از سوی ضابطان قضایی یا مردم، صدمه‌دهنده است و کسی اجازه ندارد خارج از دایره قانون و به‌نحو خودسرانه برای متخلفان یا مجرمان اجتماعی مجازاتی را معین و سپس اجرا کند.

یازدهم، قانون گذاری یا تجدید قانون در باب حجاب، یک امر به‌شدت دقیق و پیچیده است و بدون در نظر گرفتن ظرایف اجتماعی و آنچه در زیرپوست جامعه در جریان است، ممکن نیست. قانون‌گذاران ما باید مراقب باشند اولا احساسات و عواطف خود را در قانون گذاری کنار بگذارند. ثانیاً تحت‌تأثیر نادان‌های تندرو و ماجراجویان قرار نگیرند و در یک کلمه، عقل و منطق را بر کار خود کاملاً استوار کنند. دوازدهم، تجدید قانون در زمینه حجاب، چنانچه به کار فرهنگی صحیح و غیرتشریفاتی به‌نهد و ایده‌های اساسی و خلاقانه‌ای در این عرصه نداشته باشد، لوازم مادی و معنوی فعالیت فرهنگی را در نظر نگیرد و از همه بدتر، همه بار تقویت حجاب را بر دوش پلیس و قوه قضائیه بگذارد، از همان ابتدا یک قانون ناقص، ناکام و شکست‌خورده است.

سیزدهم، با آنکه حجاب در حفظ سلامت اجتماعی نقش مهمی دارد و منطقاً ارزش آن را دارد که به آن توجه ویژه شود، اما توجه داشته باشیم که ما مسائل دیگری نیز در جامعه داریم که به‌جای عدم رسیدگی درست به آن مسائل، در کم‌رونقی حجاب بی‌اثر نبوده است. مساله کنترل تورم و گرانی‌ها، مساله تأمین رفاه حداقلی برای عموم مردم، مساله عدالت اجتماعی، مساله قانون‌گرایی و مبارزه با فساد، مساله نظم اجتماعی و مهار دیوان‌سالاری افسار گسیخته و نیز مساله ناآرامی‌ها و تنش‌های مستهمل‌کننده در فضای سیاسی کشور، از جمله مسائلی است که نباید مورد کم‌توجهی قرار گیرد.

خلاقانه در جهت اشاعه حجاب دریغ کرده‌ایم و به نصایح اهالی فرهنگ و پیش‌بینی آنان درباره آینده گوش فرا نداده‌ایم. با همه اینها، سخن این است که نباید در کنار فعالیت‌های کارساز فرهنگی که امید می‌رود بالاخره آغاز شود، در اجرای قانون حجاب مسامحه کرد. رعایت حجاب در جمهوری اسلامی به حکم قانون ضروری است و همه بانوان از هر طیف و موقعیتی، می‌بایست در معابر و اماکن عمومی این قانون را محترم بشمارند. بانوان گرامی می‌دانند که کمترین جلوه کشف حجاب برداشتن روسری از سر است و این کشف حجاب تدریجاً می‌تواند به استفاده از لباس‌های نیمه‌برهنه در معابر و اماکن عمومی و هنجارشکنی جانی شماری از زنان و مردان ناآگاه و آگاه منجر شود. این شرایط حتماً نه به سود جامعه و نه به سود بانوان است و می‌تواند آسیب‌های پرشماری را که شمار کثیری از نخبگان غربی نیز به آن معترفند در پی داشته باشد.

نهم، خوب است دختران و بانوان گرامی بدانند کسانی که امروز آنها را به بی‌حجابی تشویق می‌کنند و بی‌حجابی را مظهر ترقی می‌خوانند، خیرخواه آنها نیستند. آنها به‌خوبی از ماجرای سوزناک بردگی زنان در عصر مدرن یا خبرند. آنها از پیامدهای تن‌نمایی ناآگاه نیستند و از نزدیک دختران هتک حرمت شده در کشورهای غربی را نظاره کرده‌اند، اما دریفا که سودطلبی حریصانه و منهای اخلاق، آنها را از بیان حقیقت بازداشته است.

دهم، با آنکه رعایت حجاب در کشور ما یک قانون است اما اجرایی کردن این قانون ظرافتی دارد که نباید از نظرها مخفی بماند. اولاً نباید کشف حجاب را با مفاسد و جرایم اجتماعی دیگر یکسان دانست و شرایط برخورد قانونی با آن شرایط را در این عرصه نیز تجویز کرد. ثانیاً می‌بایست از اقدامات پلیسی و قهرآمیز با کشف حجاب‌کننده‌ها، رویارویی فیزیکی و تند با آنها و هر اقدامی که موجبات تحقیر و ارباب‌آنان را فراهم می‌کند اجتناب کرد. همچنین باید از ورود افراد فاقد منطق و ظرفیت مواجهه با این پدیده حساس به نام آمران به معروف و ناهیان از منکر پرهیز کرد. تعیین جرایم مالی سنگین و بازدارنده، در نظر گرفتن برخی

که از طریق اقناع عقلی و پیوند آن با روحیه لطیف انسان حاصل می‌شود؛ با این حال هر جامعه‌ای (حتی یک جامعه بی‌دین و سکولار) می‌تواند برحسب مصالح اجتماعی، رعایت پوششی خاص را از طرق دموکراتیک، به قانون تبدیل کند. به بیان دیگر مبدل شدن رعایت حجاب به یک امر قانونی، غیرمنطقی نیست. کما اینکه امروز در جوامع سکولار قوانینی در باب پوشش مردان و زنان در مجامع خاص وضع شده است.

ششم، هرچند کشف حجاب در جامعه ما یک پدیده غیرشرعی و غیرقانونی است، اما باید مراقب بود همه‌آیهایی که مباردت به کشف حجاب می‌کنند را با یک چشم ندید. بعضی از آنها ندانسته و از سر ساده‌لوحی و جوزدگی به کشف حجاب روی می‌آورند و نه تنها با دین و انقلاب خصومتی ندارند، بلکه کم و بیش جزء بیندازان و طرفداران انقلاب نیز هستند. با این حال در میان بی‌حجاب‌ها نیز می‌توان کسانی را یافت که آگاهانه، هوشمندانه و جسورانه به کشف حجاب روی آورده و درصدد مقابله با دین و قانون برآمده‌اند. به نظر می‌رسد نباید حساب این دو گروه را یکی دانست. هفتم، یکی از نگرانی‌های بجای عقلاً در جمهوری اسلامی، تشدید شکاف اجتماعی و استمرار دو قطبی‌سازی‌ها از سوی برخی عناصر سیاسی کم‌خرد است. باید توجه کرد که اختلال در وحدت و انسجام اجتماعی می‌تواند امنیت ملی را به مخاطره بیندازد، ستون خیمه انقلاب را متزلزل کند و راه همواری را برای ضربه زدن دشمنان به کشور عزیزمان فراهم کند. یکی از اقدامات بزرگ و اساسی در کشور ما، بسط و توسعه خوش‌بینی، محبت و مهربانی به هموطن و کوشش برای تالیف قلوب است. در جامعه‌ای که سلاطین و ذائقه‌های گوناگونی زیست می‌کنند، عقلانیت اجتماعی ایجاب می‌کند که با تداوم بی‌مناسبت‌سازی و حکمرانان، میان این سلاطین و ذائقه‌های متکثر دافعه و تنش کمتری وجود داشته باشد. هشتم، آنچه مسلم است، کار فرهنگی جذاب و نوآورانه برای سوق دهی بی‌حجاب‌ها به رعایت حجاب، یک اولویت تردیدناپذیر است و البته ما در این زمینه مردود شده‌ایم. مردود شده‌ایم زیرا در این ۴۳ سال از کمترین سرمایه‌گذاری

مطالبه شرع درباره حجاب، متناسب با اقتضائات حضور اجتماعی خود، با اشکال گوناگون پاسخ دهند.

سوم، با وجود آنکه اسلام بر التزام بانوان به حجاب شرعی صحیح تأکید دارد، اما نمی‌توان نام هرگونه شل حجابی یا ضعیف‌الحجابی را بی‌حجابی گذاشت یا تصور کرد افراد ضعیف‌الحجاب عمداً تعهد خود به دین و احکام شریعت را کنار گذاشته‌اند. باید توجه داشت که برخی از ضعیف‌الحجاب‌ها از افرادی که به همه ظواهر شرعی التزام نشان می‌دهند مومن‌ترند، اما به هر دلیل این کاستی در رفتارشان بروز و ظهور یافته است. یکی از اشتباهات ما برچسب‌زنی‌های بی‌منطق و جدا کردن ضعیف‌الحجاب‌ها از جریان اسلامی و انقلابی و فرجه کردن جریان مقابل اسلام و انقلاب بوده است.

البته باید توجه داشت، قراردادن ضعیف‌الحجاب‌های طرفدار اسلام و انقلاب (با همه تنوع و تکرری که برای آنان می‌توان در نظر داشت) در متن جریان انقلاب، نباید در حد شعار باقی بماند بلکه باید در عمل عینیت یافته و در های مجموعه‌های انقلابی روی این افراد باز شود.

چهارم، اگر از من سؤال شود که بی‌حجابی معلول چه دارم، اما در اینجا فقط به پنج علت اصلی اشاره می‌کنم: یکم؛ اختلال در هویت و تشخیص بانوان ایرانی. دوم؛ ورود گسترده ارزش‌ها و سبک زندگی غیردینی به جامعه ما از طرق غیر فکری و به تبع آن، شکل‌گیری آنومی یا به‌هم‌ریختگی ارزشی. سوم؛ عدم پاسخگویی قانع‌کننده و جذاب ما به پرسش‌های روز درباره آزادی و حقوق زن و نیز توجیه حجاب در این ساخت. چهارم؛ رفتارهای تحقیرآمیز با زن در مواجهه با موضوع ظواهر دینی از جمله حجاب و برانگیختن حس مقابله‌گری او، و پنجم؛ برخورد صفر و صدی با حجاب و عدم تنوع و تکثر معقول و جذاب در شکل حجاب. به نظر می‌رسد هر نوع کار فرهنگی باید بتواند به این پنج علت عنایت کافی داشته باشد.

پنجم، دعوت به حجاب اصالتاً یک امر فرهنگی است و رعایت حجاب نیز در درجه اول یک امر عقلی- قلبی است

رضا غلامی

رئیس پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم

درباره حجاب سخن فراوان گفته شده و من هم طی سال‌های گذشته گفتارها و یادداشت‌های پرشماری در این زمینه دارم، اما چه‌بسا امروز لازم باشد به فراخور موقعیتی که در آن قرار داریم، مسووری دوباره به موضوع حجاب و عقلانیت آن و نیز منطق رویارویی با آن به مثابه یک ابژه اجتماعی داشته باشم.

یکم، حجاب یک ضرورت عقلی و شرعی است که فوائد آن برای بانوان شریف ایرانی کم نیست. حجاب، زن ایرانی را از ابزار هوسرانی مردان هوسران یا ابزار سودآوری سیستم‌های سرمایه‌داری، به یک شخصیت اصیل و ارزشمند تبدیل می‌کند. حجاب، فرصت خودآگاهی و هویت‌یابی بانوان گرامی را به وجود می‌آورد. حجاب، زمینه بروز استعدادها و ظرفیت‌های فراوان بانوان عزیز را که در اثر بی‌حجابی و برهنگی به انحراف کشیده شده را شکوفا می‌سازد. حجاب، به تمایلات جنسی مردان و زنان جامعه، تا حد قابل اعتدالی می‌بخشد. حجاب، به تقویت امنیت اجتماعی بانوان با کرامت کشورمان منجر شده و از آزار و اذیت‌های رنج‌آوری که به تبع روزگار متوجه آنهاست، می‌کاهد. حجاب، به تقویت بنیان خانواده و شکل‌گیری مودت و مهربانی بیشتر میان اعضای خانواده به‌ویژه همسران منجر می‌شود.

دوم، وقتی از حجاب صحبت می‌کنیم، منظورمان حجاب حداقلی و شرعی است که می‌تواند اشکال متنوعی داشته باشد. حجاب مساوی با چادر به سر کردن نیست که طبیعی است برای برخی از بانوان دشوار و دفع‌کننده می‌باشد. شاید یکی از دلایل کم‌رونق شدن حجاب در سال‌های گذشته، اصرارهای بی‌جاری یک‌دست‌سازی بانوان در نوع پوشش و حجاب، و نیز سیاه و سفید کردن صحنه حجاب بوده است. چادر سر کردن در زیست اجتماعی امروز بانوان ایرانی فقط یک ذائقه و سلیقه تاریخی است و بانوان ما می‌توانند به

انا لله و انا الیه راجعون

جناب آقای اکبر منتجبی

مصیبت وارده را تسلیت گفته از خداوند برای آن مرحوم غفران و رحمت الهی و برای شما و بازماندگان صبر مسالت داریم.

روزنامه فرهیختگان

صدای نخبگان، نگاه جوانان FARHIKHTEGAN

WWW.FDN.IR روزنامه فرهیختگان

farhikhteganonline

فرهنگستان